

Copyright Protection of Open Source Software

Keywords: information technology law, intellectual property rights, open source software, copyright

Charlotta Bonsdorff¹

English Abstract

Open source software is a popular alternative to the more traditional proprietary software as it has gained importance in various servers and portals. This article discusses the fundamentals of protecting open source software with copyright. The article also aims to outline which parts of the program are protected, who owns the copyright as well as its financial and moral content. Despite the advancements and growing interest in open source software, copyrights are still the most important way of protecting computer programs along with licensing. The lack of formality seems to be the reason for its dominance as copyrights do not need to be registered, they are free of charge and they are created automatically when the work is born. These characteristics function especially well with open source programs that are not produced for commercial purposes. It is probable that copyright's dominating position will hold in the future although open source software is not regarded as fully dependent on this specific intellectual property right anymore.

---

¹ The author is a fourth year law student from University of Helsinki. This article is based on the author's Bachelor's Thesis on IT law.

Full Article in Finnish

Avoimen lähdekoodin ohjelmien suojaaminen tekijänoikeudella

Asiasanat: IT-oikeus, immateriaalioikeus, avoin lähdekoodi, tekijänoikeus

1 Aluksi

Perinteisesti tietokoneohjelmiin kuuluvat immateriaalioikeudet on suojattu tiukasti ja tekijänoikeuden tarkoituksena on ollut muun muassa uusien oivallusten ja ohjelmaan sisältyvän lähdekoodin suojeleminen ulkopuolisilta. Viime vuosina avoimen lähdekoodin ohjelmat ovat kuitenkin saaneet osakseen runsaasti huomiota johtuen immateriaalioikeuksien suojaamiseen kohdistuvasta poikkeuksellisesta suhtautumisesta, niiden houkuttelevuudesta ja kasvavasta markkinaosuudesta.² Avoimen lähdekoodin ohjelmat luovutetaan vapaina useimmista niistä rajoituksista, joihin käyttäjät ja ohjelmoijat ovat tottuneet kaupallisissa valmisohjelmissa. Vuoden 2011 lopussa julkaistun tutkimuksen mukaan 79 prosenttia yli kymmenen henkilöä työllistävästä yrityksistä käytti ainakin jotain avoimen lähdekoodin ohjelmistoa joista yleisin oli internet-selain.³

Vapaan lähdekoodin ohjelmiin ja niiden lisensseihin liittyy tekijänoikeuslaista poikkeava rajoittamaton kopiointi- ja levitysoikeus, jonka nojalla kennellä tahansa ohjelman kopion omistajalla on kyseiset oikeudet. Tämä poikkeaa huomattavasti perinteisten yksinoikeuslisenssien liiketoimintamallista, jossa lisensoituja tietokoneohjelmia myydään ilman kyseisiä oikeuksia. Perinteisesti pääsy ohjelmistotuotteiden massamarkkinoille on vaikeaa, koska ohjelmilta vaaditaan laajaa tuotteistusta. Internetin kehittymisen myötä

---

2 Kennedy 2001, s. 345.

3 Tilastokeskuksen tilasto - www.tilastokeskus.fi (Tilastot > Tiede, teknologia ja tietoyhteiskunta > Tietotekniikan käyttö yrityksissä > 2011 > Avoimen lähdekoodin ohjelmien käytössä 79 prosentilla yrityksistä), vierailupäivä 1.11.2014. Ks. myös Oksanen-Välämäki 2010, s. 9.

avoimen lähdekoodin ohjelmien kehittäjät ja markkinoijat ovat haastaneet yksinoikeudellisesti lisensoitujen ohjelmien markkina.⁴ Luopuminen osasta tekijänoikeuslain suojaamista oikeuksista ei kuitenkaan merkitse, etteivätkö tekijänoikeudet soveltuisi avoimen lähdekoodin ohjelmiin.

Artikkelini käsittelee avoimen lähdekoodin ohjelmien suojaamista tekijänoikeudella suomalaisesta näkökulmasta. Tekijänoikeus on yhä tietokoneohjelmien tärkein suojamuoto, vaikka etenkin patentin merkitys on kasvanut kansainvälisesti merkittäväksi.⁵ Kirjoitukseni pyrkii selvittämään, kuinka avoimen lähdekoodin ohjelmia suojataan tekijänoikeudella. Avoimen lähdekoodin ohjelmassa tekijänoikeus kohdistuu luovaan ja omaperäiseen koodiin ja kattaa sekä lähdekoodin että siitä käännetyn konekielisen ohjelman. Valitun näkökulman vuoksi artikkelini keskittyy suojaamiseen lähinnä ohjelmoijan tai ohjelmaa jakavan yrityksen näkökulmasta, minkä vuoksi esimerkiksi käyttäjien oikeudet on rajattu käsittelyn ulkopuolelle. En käsittele myöskään tekijänoikeusrikkomuksia.

2 Avoin lähdekoodi ja sen lisensiointi

2.1 Avoimen lähdekoodin määritelmä

Tietokoneohjelmat koostuvat ohjelmointikielillä kirjoitetusta lähdekoodista, joka sisältää tietokoneen toimintaa ohjaavat käskyt ja ohjeet. Ohjelman lähdekoodi kertoo, kuinka ohjelma toimii ja sen muuttaminen muokkaa ohjelman toimintaa. Lähdekoodeissa käytetään lähtökohtaisesti aina ohjelmointikieltä. Jotta tietokone voi prosessoida sille syötetyn lähdekoodin, ohjelmointikieli on muutettava niin kutsuttuun binäärimuotoon, jolloin tietokoneen suorittama operaatio koostuu sarjasta ykkösillä ja nolilla suoritettavia laskutoimituksia.⁶

Avoimella lähdekoodilla viitataan tietokoneohjelmaan, jonka lähdekoodia kuka tahansa voi käyttää, muokata edelleen, jakaa tai kopioida. Juuri tämä ominaisuus erottaa sen omisteisten ohjelmien rajoitetusta käyttöoikeudesta. Omisteiset ohjelmat ovat tietokoneohjelmia, jotka käyttävät suljettua läh-

4 Välimäki 2002, s. 851-852.

5 Oksanen-Välimäki 2010, s. 12.

6 Kennedy 2001, s. 346; <http://coss.fi/avoimuus/avoin-lahdekoodi/>.

dekoodia, eivätkä siten salli ohjelman lähdekoodin muokkausta tai edelleen levitystä ilman lisenssiä. Tämän vuoksi ohjelman käyttäjät eivät voi lähdekoodin avulla ottaa selville, miten ohjelma toimii tai suorittaa siihen itse korjaus- tai muuntelutoimia. Näissä tilanteissa on turvauduttava ohjelman toimittajan tarjoamiin palveluihin. Yleistymiseen on lisäksi vaikuttanut muun muassa vapaus valita ohjelma ja toimittaja erikseen, monopolien syntyä estävä vaikutus sekä teknologia- ja toimittajariippuvuuksista luopuminen.⁷ Avointa lähdekoodia kehitetään usein hajautetusti verkossa asiantuntija- ja harrastelijajavoimin. Mukana ohjelmoimisessa on niin yksityishenkilöitä kuin yrityksiäkin ja enimmäkseen tekijöitä on tuhansia.

Avoimella lähdekoodilla ei ole yksiselitteistä määritelmää mutta keskeistä on, että lähdekoodi on yleisesti saatavilla ja mahdollistaa esimerkiksi ohjelman muokkaamiseen tai virheiden korjaamisen. Yleisimmin käytetty määritelmä on avoimen lähdekoodin ohjelmia ja lisenssejä luokittelevan ja sertifioidun Open Source Initiativen (OSI) lista, jonka mukaan ohjelmaa voidaan kutsua avoimen lähdekoodin ohjelmaksi, kun seuraavat kriteerit täyttyvät:

1. Ohjelman täytyy olla vapaasti levitettävissä ja välitettävissä.
2. Lähdekoodin täytyy tulla ohjelman mukana tai olla vapaasti saatavissa.
3. Myös johdettujen teosten luominen ja levitys pitää sallia.
4. Lisenssi voi rajoittaa muokatun lähdekoodin levittämistä vain siinä tapauksessa, että lisenssi sallii korjaustiedostojen ja niiden lähdekoodin levittämisen. Voidaan myös vaatia, ettei johdettua teosta levitetä samalla nimellä tai versionumerolla kuin lähtöteosta.
5. Yksilöitä tai ihmisryhmiä ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan.
6. Käyttötarkoituksia ei saa rajoittaa.
7. Kaikilla ohjelman käsiinsä saaneilla on samat oikeudet.

---

⁷ Kennedy 2001, s. 345, 347-348; <http://coss.fi/avoimuus/avoin-lahdekoodi/>.

8. Lisenssi ei saa olla riippuvainen laajemmasta ohjelmistokokonaisuudesta, jonka osana ohjelmaa levitetään, vaan ohjelmaan liittyvät oikeudet säilyvät, vaikka se irrotettaisiin kokonaisuudesta.
9. Lisenssi ei voi asettaa ehtoja muille ohjelmille. Ohjelmaa saa levittää myös yhdessä sellaisten ohjelmien kanssa, joiden lähdekoodi ei ole avointa.
10. Lisenssin sisällön pitää olla riippumaton teknisestä toteutuksesta. Oikeuksiin ei saa liittää varaumia jakelutavan tai käyttöliittymän varjolla.

Määritelmän asettamat vaatimukset perustuvat olennaisilta osin tekijänoikeuteen. Vaatimusten avulla arvioidaan ohjelmien edellytyksiä saada sertifiointi, joka kertoo sen olevan avoimen lähdekoodin ohjelma. OSI:n asettamat kriteerit eivät itsessään siis ole lisenssi. Vaikka kyseinen määritelmä ei ole ainoa mahdollinen määrittelytapa avoimelle lähdekoodille, se on kuitenkin maailmanlaajuisesti yleisimmin käytetty. Määritelmää käytetään muun muassa yritysmaailmassa, ja tämän lisäksi esimerkiksi JIT 2007 -ehdot⁸ viittaavat siihen. Välimäki on painottanut määritelmän kolmea ensimmäistä kohtaa ja pitää niitä tärkeimpinä kriteereinä avoimen lähdekoodin kannalta.⁹ Keskeistä kaikille avoimen lähdekoodin ohjelmille on kuitenkin se, että lähdekoodi on yleisesti saatavilla ja mahdollisuus esimerkiksi ohjelman muokkaamiseen tai virheiden korjaamiseen on sen kautta mahdollista.

2.2 Avoimen lähdekoodin ohjelmien lisensiointi

Avoimen lähdekoodin lisensioinnissa on useimmiten kyse yhdysvaltalaisen oikeus- ja liiketoimintamallin mukaan laadituista vakiolisensseistä, kuten muidenkin ohjelmalisenssien kohdalla. Avoimen lähdekoodin lisensiointi ei siten käytännössä eroa juridisesti muiden ohjelmien lisensioinnista.¹⁰ Avoimen lähdekoodin lisensseissä tekijä ei kuitenkaan pidä kiinni tekijänoikeuslain (8.7.1961/404) 2 §:n 1 momentin mukaisista ohjelmaan liittyvistä yksinoikeuksistaan, vaan kaikkien lisenssien keskeisenä ajatuksena on

---

⁸ JIT-ehdoilla tarkoitetaan julkisen sektorin IT-hallinnon yleisiä sopimusehtoja.

⁹ Välimäki 2009, s. 203-204; Välimäki 2002, s. 854.

¹⁰ Välimäki 2002, s. 853.

kannustaminen ohjelman kopioimiseen, levittämiseen ja muuttamiseen.¹¹ Tämä erottaa avoimen lähdekoodin lisenssit tavanomaisen rajoitetun käyttöoikeuden lisenssistä, jossa lähtökohtana onyksinoikeuden säilyttäminen.¹² Suosituimmat avoimen lähdekoodin lisenssit ovat olleen käytössä pitkään ja ne ovat syntyneet yksittäisissä ohjelmistoprojekteissa.¹³ Tunnetuimpia avoimen lähdekoodin ohjelmia ovat esimerkiksi Mozilla Firefox -verkkoselain, Open Office -tekstinkäsittelyohjelma sekä Linux-käyttöjärjestelmä.

OSI:n hyväksymät lisenssit voidaan historiallisesti kategorisoida kahteen ryhmään. Ensimmäistä ryhmää kutsutaan salliviksi lisensseiksi ja ne korostavat akateemista vapautta. Sallivat lisenssit ovat syntyneet yliopistomaailmassa tarpeesta jakaa ohjelmia ilman perinteisten ohjelmien rajoitteita ja kieltoja.¹⁴ Kyseiset lisenssit antavat lähdekoodin käyttäjälle vapauden käyttää, muokata, kopioida ja levittää ohjelmaa sekä myös muuttaa teoksen lisenssiehtoja. Lisenssit eivät siten ole pysyviä eikä niillä ole virusvaikutusta toisin kuin vastavuoroisuutta vaativilla lisensseillä.¹⁵

Keskeisimpiä esimerkkejä sallivista lisensseistä ovat esimerkiksi Massachusetts Institute of Technology (MIT), Berkeley Software Distribution (BSD) ja Apache-lisenssit, jotka vaativat käyttäjiltä pääasiassa vain tekijän nimen ja lisenssin suojaa eivätkä estä lisenssiehtojen muuttamista. Lisenssit sallivat myös lisensioidusta koodista edelleen kehitettyjen ohjelmien lisensioinnin muilla ehdoilla ja siten toisen lisenssin alla.¹⁶ MIT-lisenssi edellyttää, että vaikka ohjelmaa levitetäisiin konekielisessä muodossa jollakin toisella lisenssillä, tekijöiden nimiä ja heitä koskevaa vastuuvapauslauseketta ei saa poistaa ohjelmasta. BSD-lisenssi puolestaan vaatii lisäksi, että tekijänoikeuden haltijan tai tekijöiden nimiä ei saa käyttää ohjelmaa mainostettaessa.¹⁷

Toista ryhmää kutsutaan vastavuoroisuutta vaativiksi tai copyleft-lisensseiksi. Vastavuoroisuutta vaativat lisenssit ovat sallivia lisenssejä tiukempia, koska ne vaikuttavat voimakkaammin ohjelmaa muuttavan ja kehittävän tahon

---

11 Kennedy 2001, s. 348; Oksanen-Välimäki 2010, s. 14.

12 Välimäki 2009, s. 204-205.

13 Oksanen-Välimäki 2010, s. 14.

14 Rehm 2010, s. 303.

15 Välimäki 2002, s. 856.

16 Välimäki 2009, s. 205, 208-209. Välimäki 2002, s. 854-856.

17 Välimäki 2009, s. 208-209.

oikeuksiin. Vastavuoroisuutta vaativat lisenssit voidaan jakaa edelleen vielä kahteen alatyyppiin: periytyviin tai tarttuviin lisensseihin ("viral effect") ja pysyviin lisensseihin ("share alike"). Jako perustuu siihen, voidaanko vastavuoroisesti lisensoituja komponentteja yhdistellä vapaasti osaksi suurempaa tuotekokonaisuutta ilman, että lisenssi asettaa vaatimuksia kokonaisuuden lisenssiehdoille vai ei.¹⁸ Lisenssin pysyvyys tarkoittaa tässä sitä, että kaikki teoksen muunnelmät on lisensoitava GPL-lisenssillä: kenelläkään ei ole mahdollisuutta antaa toiselle itseään parempaa oikeusasemaa lisenssiin.¹⁹

Periytyvää tai tarttuvaa lisenssiä käytettäessä kokonaisuus pitää lisensoida saman avoimen lähdekoodin ehdoin kuin sen yksittäinen komponentti. Yksi suosituimmista tarttuvista lisensseistä on GNU GPL -lisenssi, jonka keskeisin sisältö tiivistyy muuntelu-oikeutta koskevaan vastavuoroisuusehtoon. Jos lisenssi puolestaan ei aseta vaatimuksia kokonaisuuden lisensoinnille, vaan sallii esimerkiksi komponenttien linkityksen osaksi kokonaisuutta, voidaan puhua pysyvistä eli heikon vastavuoroisuuden lisensseistä. Pysyvä lisenssi on esimerkiksi GNU LGPL -lisenssi, jonka mukaan LGPL-komponentin yhdistäminen teoskokonaisuuteen ei aseta vaatimuksia kokonaisuuden vastavuoroiselle lisensoinnille.²⁰

Avoimen lähdekoodin lisenssien käytöstä ei juurikaan ole laintasoista sääntelyä tai oikeustapauksia. Tämän vuoksi niiden tulkinnan nojaa tekijänoikeuslakiin sekä yleisluontoisempaan lisenssejä koskevaan oikeuskäytäntöön. Lisäksi huomioon voidaan ottaa EU-oikeudellinen sääntely sekä kansainväliset sopimukset. Tärkeää on myös havaita, että avoimen lähdekoodin lisensseissä esiintyvä käytäntö eroaa kansallisista tulkinnoista, mutta sen tulisi siitä huolimatta olla joustavaa ja mahdollisimman rajat ylittävää.²¹

---

18 Välimäki 2009, s. 205-206.

19 Honkasalo 2009, s. 19.20; Välimäki 2002, s. 855.

20 Honkasalo 2009, s. 20; Välimäki 2009, s. 206, 210, 217-218.

21 Välimäki 2002, s. 853-854.

3 Avoimen lähdekoodin ohjelma ja tekijänoikeussuoja

3.1 Mitä tekijänoikeudella suojataan avoimen lähdekoodin ohjelmissa?

Tekijänoikeuslain 1 §:n mukaan laki suojaa kirjallisia ja taiteellisia teoksia.²² Kirjallisena teoksena voidaan tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momentin mukaan pitää myös tietokoneohjelmia, jolloin myös avoimen lähdekoodin ohjelmat lukeutuvat tekijänoikeuslain suojan piiriin. Vaikka tekijänoikeuslaissa ei ollut ennen vuotta 1991 ja 1 §:n 2 momentin lisäämistä erityissäännöksiä lain soveltumisesta tietokoneohjelmiin, sen voidaan katsoa soveltuneen myös tietokoneohjelmien suojaamiseen ennen uudistusta.²³ Lainsäädännön uudistaminen kuitenkin vahvisti omalta osaltaan oikeustilan ja vastasi alalla jo vallinneeseen sopimuskäytäntöön sekä kansainväliseen sääntelyyn.

Tekijänoikeuslain nimenomainen säännös tietokoneohjelmien suojaamisesta ei kuitenkaan kata tietokoneohjelmaa kokonaisuudessaan. Tilanteessa tulee pohdittavaksi, mitä osia ohjelmasta tekijänoikeus varsinaisesti suojaa. Ahti Saarenpää on kutsunut tätä tietokoneohjelman tekijänoikeussuojan tunnistamisongelmaksi.²⁴ Hallituksen esityksen mukaan tekijänoikeus ei suojaa teoksen taustalla olevaa ideaa, vaan ainoastaan sitä muotoa, johon teos on puettu. Kun tätä sovelletaan tietokoneohjelmiin tekijänoikeuslain tarjoaman suojan ulkopuolelle jäävät muun muassa ohjelman systeemi, loogiikka ja ohjelman perustana olevat algoritmit, periaatteet ja ideat.²⁵ Sama tekijänoikeudellinen raja on ilmaistu tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetun Euroopan neuvoston direktiivin (2009/24/EY) johdanto-osan 11 kappaleessa. Lisäksi kyseisen direktiivin ensimmäisessä artiklassa vahvistetaan se, että jäsenvaltioiden on annettava tietokoneohjelmille suojaa kirjallisena teoksena.

Vakiintuneen käsityksen mukaan lähdekoodi, siitä käännetty konekielinen versio sekä näiden välimuodot nauttivat tekijänoikeuden suojaa. Suoja kat-

22 Tekijänoikeuslain ilmaisu ”kirjalliset ja taiteelliset teokset” on omaksuttu tekijänoikeuslakiimme Bernin yleissopimuksen nimikkeestä ”Bernin yleissopimus kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta”. Tämä nimike on ymmärrettävä hyvin laajasti esimerkiksi tietokoneohjelmat voidaan sen mukaan luokitella kirjallisiksi teoksiksi. Ks. Haarmann 2005, s. 51.

23 HE 161/1990, 1.3.1. Nykyinen tilanne.

24 Saarenpää 2001, s. 170.

25 HE 161/1990 1.3.4. Nykyisen tilanteen arviointi ja uudistusehdotukset.

taa lisäksi kaikki erilaiset ohjelman ilmenemismuodot eikä suojaamiseen vaikuta se, onko se ilmaistu alkukielellä vai konekielellä. Merkitystä ei ole myöskään, millä fyysisellä alustalla ohjelma on. Tietokoneohjelmien tekijänoikeusdirektiivin mukaan esimerkiksi myös ohjelman suunnitteluaineisto on suojattu samalla tavalla kuin itse ohjelma. Tämä poikkeaa merkittävästi muun muassa Yhdysvaltain oikeustilasta, jossa tekijänoikeus kohdistuu ainoastaan koodiin.²⁶ Vaikka tekijänoikeus on suojamuodoista tärkein, avoimen lähdekoodin ohjelman osia voidaan suojata myös liikesalaisuudella, panttioikeudella, tavaramerkkioikeudella ja mallioikeudella.²⁷

Avoimen lähdekoodin ohjelma tulee tekijänoikeudellisen suojan piiriin, kun se ylittää teoskynnyksen eli niin kutsutun teostason. Tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisen sillä, joka on luonut teoksen -ilmauksen on katsottu pohjoismaisissa lakia valmistelleissa komiteoissa tarkoitettavan, että teoksen on oltava itsenäinen ja omaperäinen.²⁸ Tekijänoikeuden uudistamista koskevan hallituksen esityksen mukaan suojatun teoksen tulee puolestaan olla tekijänsä luovan työn omaperäinen tuotos.²⁹ Omaperäisyys-termille on annettu kansainvälisesti erilaisia merkityksiä.³⁰

Tietokoneohjelmien kohdalla teoskynnyksen edellyttämää omaperäisyyttä arvioidaan hallituksen esityksen mukaan siten, että luovuus ja omaperäisyys ilmenevät ensi sijassa ohjelman tekijän tekemissä valinnoissa tietojenkäsittelyongelman ratkaisun ohjelmallisessa toteuttamisessa. Jos tietojenkäsittelytehtävään on olemassa ainoastaan yksi ratkaisu, johon päädytään mekaanisesti ulkoisten vaatimusten sanelemana, ei ohjelma ilmennä ohjelman tekijän luovaa ja omaperäistä panosta.³¹

---

26 HE 161/1990, 1.2 Tekijänoikeuslaki; Välimäki 2009, s. 22.

27 Oksanen-Välimäki 2010, s. 12.

28 KM 1953, s. 44. Ks. myös Haarmann 2005, s. 59-60.

29 HE 28/2004, s. 9. Ks. myös Haarmann 2005, s. 61.

30 Haarmann, s. 61. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa omaperäisyys merkitsee, että teos on tekijänsä teos eikä ole peräisin joltain toiselta.

31 HE 161/1990, 1.2 Tekijänoikeuslaki.

Tietokoneohjelmien tekijänoikeusdirektiivin 1 artiklan 3 kohdan mukaan tietokoneohjelma ylittää teoskynnyksen, jos se on omaperäinen siinä merkityksessä, että se on tekijänsä henkinen luomus. Direktiivin johdanto-osan 8 kohdan mukaan arvioinnissa ei saa ottaa huomioon ohjelman laatua tai eettisiä arvoja koskevia seikkoja.

Kaiken kaikkiaan voidaan arvioida, että avoimen lähdekoodin ohjelmien kohdalla teoskynnyksen ylittymisen määrittävät kriteerit ovat melko matalalla, vaikka täysin triviaaleja ohjelmia ei tekijänoikeudella suojatakaan.³² Taso on yleisesti sama myös muiden pohjoismaisten teosten tasovaatimusten kohdalla. Tietokoneohjelmien ja siten avoimen lähdekoodin ohjelmien teoskynnyksen ylittävät pääasiallisesti ohjelmat, jotka ovat kompleksisia ohjelmistoltaan, joita on kehitetty pitkään ja joilla on todistettava markkina-arvo.³³

3.2 Kuka omistaa avoimen lähdekoodin tekijänoikeuden?

Avoimen lähdekoodin ohjelmien lisenssit toimivat päinvastoin kuin tavanomaiset rajoitetun lähdekoodin lisenssit eikä tekijä pidä niiden nojalla kiinni kaikista yksinoikeuksistaan. Tästä huolimatta on tärkeä tietää, kuka jäljelle jäävästä suojasta nauttii. Tekijänoikeuslain 1 §:n mukaan tekijänoikeudet kuuluvat siis sille, joka on luonut teoksen. Luomisella tarkoitetaan sitä prosessia, jonka lopputuloksena teos syntyy.³⁴ Tekijänoikeuslain 7 §:n mukaan tekijänä pidetään, jollei toisin näytä olevan, sitä jonka nimi teoksessa on yleiseen tapaan. Ohjelmien kohdalla tekijän nimi voidaan ilmaista esimerkiksi fyysisellä tallennusmedialla, ohjelman lähdekoodissa tai tietokoneen ruudulla ohjelmaa ajettaessa.³⁵

Teoksen luoja tulee Suomen oikeusjärjestyksen mukaan olla aina luonnollinen henkilö. Avoimen lähdekoodin ohjelmien kohdalla tämä tarkoittaa lähtökohtaisesti sitä, joka kirjoittaa konkreettisen lähdekoodin, eli pääasiallisesti ohjelmoijaa. Tietokone ei voi olla teoksen luoja, sillä se ei pysty aikaansaamaan teoskynnyksen ylittämiseen tarvittavaa luovaa ja omaperäis-

32 Välimäki 2009, s. 19.

33 Välimäki 2009, s. 19.

34 Haarmann 2005, s. 100.

35 Haarmann 2005, s. 107; Välimäki 2009, s. 27.

tä panosta.³⁶ Yritykset tai muut oikeushenkilöt eivät voi myöskään olla tekijänoikeudella suojatun teoksen tekijöinä. Tästä huolimatta yritykselle on mahdollista luovuttaa tekijänoikeus joko sopimuksella tai erityissäännöllä, jollaisena voidaan pitää tekijänoikeuslain 40 b §:ä.³⁷ Tekijänoikeuslain 40 b §:n mukaan tekijänoikeus tietokoneohjelmaan ja teokseen siirtyy työnantajalle, jos tietokoneohjelma ja siihen välittömästi liittyvä teos on luotu täytännössä työ- tai virkasuhteesta johtuvia työtehtäviä. Työnantaja saa siis säännöksen nojalla ilman korvausta kaikki siirrettävissä olevat oikeudet tietokoneohjelmaan lukuun ottamatta kuitenkin luovuttamattomia oikeuksia, kuten nimeä ja kunniaa. Mikäli työntekijä on luonut ohjelman tai osallistuu ohjelman luomiseen erillisestä toimeksiannossa normaalin toimenkuvansa ulkopuolella, oikeudet siirtyvät työnantajalle vain erillisen sopimuksen perusteella.³⁸

Teos voi syntyä myös usean henkilön. Jos tuotekehitys on ollut suunnitelmallista ja koordinoitua, tekijänoikeuslain 6 §:n mukaan tällöin kaikilla tekijöillä on tekijänoikeus teokseen, mikäli eri työntekijöiden panokset eivät ole erotettavissa toisistaan. Ohjelmoijien ei siis tarvitse kirjoittaa koodia samaan aikaan, sillä yhteistyö voi olla myös perättäistä. Tämän lisäksi ohjelmoijien panos voi olla myös erilaatuista eikä kaikkien siten tarvitse kirjoittaa samaa koodia.³⁹ Yhteisteokseen liittyy tekijänoikeuslain 6 §:n mukaan myös se, että teos kuuluu kaikille tekijöille yhteisesti ja esimerkiksi lisensioimiseen tarvitaan jokaisen lupa.

Avoimen lähdekoodin ohjelma voi syntyä myös kokoomateoksena tekijänoikeuslain 5 §:n mukaisesti, jolloin tekijä yhdistää eri teoksia tai teosten osia ja saa siten aikaan kirjallisen kokoomateoksen. Tällöin tekijä saa tekijänoikeuden kokoomateokseen, mutta hänen oikeutensa ei rajoita niiden teosten tekijöiden oikeuksia, joita hän on teokseensa koonnut.⁴⁰

Tekijänoikeuden ajallisen ulottuvuuden osalta on huomioitava, että tekijänoikeus syntyy, kun teos on luotu. Tekijänoikeuden syntyminen ei edellytä

---

36 Tekijänoikeuskomitean mietintö 1987:8, s. 65.

37 Välimäki 2009, s. 30.

38 HE 161/1990, 1.2 Tekijänoikeuslaki.

39 Haarmann 2005, s. 103-104; Välimäki 2009, s. 27-28.

40 Haarmann 2005, s. 103; Välimäki 2009, s. 28.

tekijänoikeuden pidättämistä, copyright-merkin käyttämistä, teoksen kiinnittämistä materiaaliselle alustalle, rekisteröimistä eikä mitään muuta vastaavaa tointa. Tekijänoikeus on voimassa tekijänoikeuslain 43 §:n mukaan, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän kuolinvuodesta. Mikäli kyseessä on yhteisteos, 70 vuotta lasketaan viimeksi kuolleen tekijän kuolinvuodesta ja kokoomateoksessa teoksen kokoojan kuolinvuodesta. Tekijänoikeuden voimassaolon ajallisen rajoituksen on katsottu varmistavan, että tekijän oikeudenomistajien persoonalliset suhteet tekijään katkeavat siten, ettei ole enää aiheellista säilyttää mahdollisuutta hyödyntää tekijänoikeutta taloudellisesti.⁴¹ Avoimen lähdekoodin ohjelmien ja tietokoneohjelmien kohdalla 70 vuoden mittaista suojaa voidaan yleisestikin pitää enemmän kuin riittävänä, sillä usein tietokoneohjelmien käyttöikä ylittää vain muutamia vuosia eikä koko kysymys ehdi siten realisoitua.

3.3 Tekijänoikeussuojan alueellinen ulottuvuus

Avoimen lähdekoodin ohjelmat kuten muutkin tietokoneohjelmat ovat usein kansainvälisesti kehitettyjä ja käytössä ympäri maailman, jolloin pelkkä suomalainen lainsäädäntö ei riitä suojaamaan ohjelmaa. Tekijänoikeutta sääntelevien yleissopimusten tarkoituksena on mahdollistaa se, ettei tekijän nauttima oikeussuoja rajoitu tekijän kotimaahan. Tämän lisäksi sopimukset mahdollistavat sen, että valtiot voivat antaa muiden maiden kansalaisille saman suojan kuin omille kansalaisilleen. Edelleen on haluttu varmistaa, että kaikissa sääntelyn piiriin kuuluvissa maissa suojan taso täyttää vähimmäisvaatimukset.

Tekijänoikeuksien alalla merkittävin sopimus on vuonna 1886 allekirjoitettu Bernin yleissopimus, jota hallinnoi nykyään immateriaalioikeuksien kansainvälinen kattojärjestö WIPO. Sopimuksen tarkoituksena on ensisijaisesti varmistaa, että tekijät saavat suojaa muissakin maissa kuin kotimaassaan ja että valtiot takaavat kansallisen kohtelun periaatteen nojalla saman suojelun muista maista oleville tekijöille kuin omille kansalaisilleen. Suojan tulee täyttää sopimuksessa määrätyt vähimmäisvaatimukset.⁴² Sopimuksen 1 artiklan mukaan sopimus kattaa myös tietokoneohjelmat kirjallisina teoksina.

⁴¹ Haarmann 2006, s. 71; Haarmann 2005, s. 243-244.

⁴² Haarmann 2006, s. 10; Haarmann 2005, s. 26-28; Välimäki 2009, s. 9-10.

Toinen merkittävä sopimus on TRIPS-sopimus, joka solmittiin 1.1.1995. TRIPS on osaltaan tehnyt merkityksettömäksi vuonna 1952 syntyneen yleismaailmallisen tekijänoikeussopimuksen, sillä TRIPS-sopimuksen piiriin on liittynyt paljon kehitysmaita.⁴³

Yleissopimusten tarkoituksena ei ole luoda ylikansallista oikeutta. Bernin yleissopimus niin kuin muutkaan yleissopimukset eivät ole meillä välittömästi voimassa olevaa oikeutta, vaan sopimuksen määräykset on saatettava voimaan lainsäädäntötoimin. Tämä voi tapahtua joko säätämällä sopimuslailla suoraan sovellettavaksi tai harmonisoimalla kansalliset säännökset yleissopimuksen määräyksien mukaisiksi. Vaikka tuomioistuin voi tekijänoikeuslakia tulkitessaan hyödyntää argumentteinaan sopimustekstejä, se ei sovelle niitä ratkaisutoiminnassaan. Ratkaisut perustuvat ainoastaan Suomen tekijänoikeuslainsäädäntöön.⁴⁴

4 Tekijänoikeuden sisältö avoimen lähdekoodin ohjelmistoissa

4.1 Tekijänoikeudellinen dualismi

Tekijänoikeudessa vallitsee dualistinen teoria, jonka mukaan nykyaikaisessa tekijänoikeudessa voidaan erottaa sekä varallisuusnoikeudellinen että persoonallisuusnoikeudellinen puoli. Varallisuusnoikeudellista puolta kutsutaan tavallisesti tekijän taloudelliseksi oikeudeksi ja persoonallisuusnoikeudellisia osia moraaliseksi oikeudeksi. Vaikka oikeusjärjestyksissä painotetaan tekijän taloudellisia ja moraalisia oikeuksia eri tavoin, pyritään mannereurooppalaisessa ja skandinaavisessa tekijänoikeudessa ottamaan persoonallisuusnoikeudelliset puolet huomioon yhtä paljon kuin taloudellisetkin.

Taloudellisten oikeuksien käsite perustuu siihen, että tekijä voi antaessaan toiselle luvan kappaleiden valmistamiseen hänen teoksestaan tai hänen teoksensa saattamiseen yleisön saataviin, vaatia siitä taloudellisen korvauksen.

---

43 Haarmann 2005, s. 34-35.

44 Haarmann 2005, s. 26-27.

Moraalisten oikeuksien käsite tulee puolestaan Bernin yleissopimuksessa käytetystä ilmaisusta.⁴⁵ Lakiteknisesti tekijänoikeuden suomat taloudelliset oikeudet on toteutettu tekijän yksinoikeuksina eli tekijälle on annettu oikeus määrätä yksin eräistä teokseensa liittyvistä toiminnoista.

4.2 Taloudelliset oikeudet

Tekijänoikeuslain 2 §:n mukaan tekijänoikeus tuottaa laissa säädetyin rajoituksin tekijälle yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla ne yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuus- tai taiteilajissa taikka toista tekotapaa käyttäen. Taloudelliset oikeudet voidaan siis tekijänoikeuslain mukaisesti jakaa kappaleiden valmistamiseen ja teoksen saattamiseen yleisön saataville. Avoimen lähdekoodin ohjelmien tekijät luopuvat lisenssillä kyseisistä yksinoikeuksistaan, mutta vastavuoroisesti lisenssit saattavat asettaa tiukkoja velvoitteita muunteluoikeuden käyttäjälle. Näin ollen avoimen lähdekoodin ohjelmien kohdalla eivät aktivoidu kysymykset siitä, voidaanko ohjelman kopioitumista tietokoneen primääri- tai sekundäärimuistiin pitää kappaleen valmistamisena.

Esimerkkinä lisenssin asettamista tiukoista ehdoista voidaan pitää GNU GPL -lisenssiä. GPL-lisenssin yleisenä lähtökohtana on, että käyttäjät voivat vapaasti muokata sekä jakaa ohjelmaa ja siihen kehittämiään lisäosia, kunhan lisenssin ehtoja ei muuteta. Tämä käy ilmi vuonna 2007 julkaistun GNU GPL-lisenssin uusimman v3 -version ehtojen johdannosta, jonka mukaan:

“To protect your rights, we need to prevent others from denying you these rights or asking you to surrender the rights. Therefore, you have certain responsibilities if you distribute copies of the software, or if you modify it: responsibilities to respect the freedom of others.”

---

⁴⁵ Haarmann 2005, s. 110; Haarmann-Mansala 2012, s. 92-93.

Keskeistä siis on, että käyttäjät saavat muokata ja jakaa ohjelmaa, mutta tärkeää on huomata, että lisenssi asettaa ehtoja tälle ohjelman muuntelulle. Muokkaaminen on nimittäin mahdollista ainoastaan alkuperäisen ohjelman ehtojen alaisuudessa. Tämän ansiosta ohjelmaan tehdyt muutokset ovat saatavilla myös aikaisemmille ohjelman muokkaamiseen osallistuneille.⁴⁶

Johdannossa mainitut ehdot ohjelman muokkaamiselle konkretisoituvat GPLv3-lisenssissä 5 c) kohdan vastavuoroisuusehdossa:

“You must license the entire work, as a whole, under this License to anyone who comes into possession of a copy. This License will therefore apply, --, to the whole of the work, and all its parts, regardless of how they are packaged. This License gives no permission to license the work in any other way, but it does not invalidate such permission if you have separately received it.”

Käyttäjällä on siis velvollisuus lisensoida alkuperäisestä ohjelmistosta johdettu versio saman lisenssin alaisuudessa.. Kyseinen ehto on ollut kiistojen kohteena, mutta toistaiseksi ei ole viitteitä siitä, että kyseistä ehtoa olisi käytetty vilpillisessä mielessä yritettäessä muuttaa jo julkaistuja kaupallisia ohjelmia avoimen lähdekoodin ohjelmiksi.⁴⁷

GPL-lisenssin vastavuoroisuusehtoa kutsutaan myös copyleft-ehdoiksi. Copyleft-ehto saa oikeudellisen pätevyytensä tietokoneohjelmien tekijänoikeudesta. Koska GPL-lisensioitu ohjelma on tekijänoikeuden alla, ei ohjelman muokkaajalla ole oikeutta jakaa sitä edes muutetussa muodossa muuta kuin lisenssiehtojen alaisuudessa. Ohjelman muokkaamiseen ja jakamiseen edellytetään siis ainoastaan lisenssiehtojen ja erityisesti vastavuoroisuusehdon noudattamista. Mikäli ehtoja ei noudateta, on tekijänoikeuden haltijalla mahdollisuus haastaa ehtojenrikkoja oikeuteen.

4.3 Moraaliset oikeudet avoimen lähdekoodin ohjelmissa

Tekijänoikeuslain 3 § sääntelee tekijän moraalisia oikeuksia. Säännöksen 1 momentin mukaan tekijä on ilmoitettava siten kuin hyvä tapa vaatii, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Tätä kutsutaan isyysoikeudeksi eli tekijän oikeudeksi tulla

---

⁴⁶ Honkasalo 2009, s. 24.

⁴⁷ Välimäki 2009, s. 210-212.

tunnustetuksi teoksen tekijänä.⁴⁸ Säännöksen 2 momentin mukaan teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tai omaperäisyyttä loukkaavalla tavalla on kiellettyä, minkä lisäksi teosta ei saa saattaa yleisön saataviin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä. Tätä kutsutaan respektioikeudeksi eli tekijän kunnian suojaksi.⁴⁹

Isyysoikeuden takaamaa nimen suojaa voidaan pitää varsin vahvana, mutta hyvä tapa ilmoittaa tekijän nimi vaihtelee ohjelmateollisuuden eri aloilla ja riippuu alalla vallitsevasta käytännöstä. Hyvää tapaa tulkittaessa voidaan käyttää apuna tarkoituksenmukaisuusnäkökohtia. Erityisesti isompien yritysten tuottamissa ohjelmistoissa ei yleisesti mainita yksittäisten ohjelmoijien nimiä, vaan ainoastaan yrityksen nimi. Tätä käytäntöä voidaan pitää useimmiten lainmukaisena, vaikka kaupallisista ohjelmista saa usein näkyviin myös ohjelmoijien tiedot.⁵⁰

Avoimen lähdekoodin ohjelmissa tekijän nimen tai tekijöiden nimien ilmoittamista voidaan pitää itsestäänselvyytenä ja tätä vaaditaan ahes jokaisessa avoimen lähdekoodin lisenssissä.⁵¹ Tässä käytännössä avoimen lähdekoodin ohjelmat poikkeavat perinteisestä mallista, sillä tekijän mainitsematta jättäminen tämän tahdon vastaisesti on hyvän tavan vastaista. Esimerkiksi GPLv2-lisenssin 2a-ehdon mukaan muuteltujen tiedostojen on sisällettävä selkeä merkintä, josta ilmenee, kuka tiedostoja on muuttanut ja päiväys, jolloin muutokset on tehty Ohjelmoijan tekijänoikeus kohdistuu heidän luomiinsa koodin osiin.. Tekijöiden tiedot ja heidän oikeutensa kohde on ilmoitettava riittävän selvästi, jotta tekijänoikeudelliset suhteet pysyvät selkeinä.

Respektioikeutta ei voi pitää kovin olennaisena avoimen lähdekoodin ohjelmien kannalta, sillä ohjelmaan tehdyt muutokset ovat käytännössä erittäin harvoin tekijää loukkaavia.⁵² Tätä voidaan pitää pääsääntönä erityisesti, jos ohjelma nähdään toiminnallisena koneena. Tällaisessa tilanteessa ohjelmaan

48 Haarmann 2005, s. 138-140; Välimäki 2009, s. 31.

49 Haarmann 2005, s. 138-138, 144; Välimäki 2009, s. 31.

50 Välimäki 2009, s. 32-33.

51 Välimäki 2009, s. 33.

52 HE 161/1990, s. 54.

on hankala liittää esteettisiä arvostelmia teoksen kirjallisesta tai taiteellisesta arvosta.⁵³ Toisaalta avoimen lähdekoodin ohjelmissa tekijän arvot voivat korostua taloudellisten seikkojen sijaa, jolloin tekijän motiivi saattaa johtaa respektioikeuden korostumiseen tekijänoikeudellisessa arvioinnissa.

Tekijänoikeuslain 3 §:n 3 momentin mukaan tekijä voi luopua sitovasti isyys- ja respektioikeudesta vain, jos kysymyksessä on laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettu teoksen käyttäminen. Näin ollen kyseisiä oikeuksia ei voi henkilökohtaisesti luovuttaa eivätkä ne siirry luovutuksessa, koska ne ovat sidottuja tekijän henkilöön. Myöskään esimerkiksi lisenssisopimukseen ei voi ottaa ehtoa, jonka mukaan tekijä luopuisi oikeudestaan tulla kutsutuksi tekijäksi, koska tällaista ehtoa voidaan pitää pätemättömänä.⁵⁴

5 Lopuksi

Avoimesta lähdekoodista on viimeisten vuosikymmenien aikana tullut suosittu vaihtoehto tavallisille suljettua lähdekoodia soveltaville tietokoneohjelmille. Avoimen lähdekoodin ohjelmat ovat tärkeä osa internetin infrastruktuuria ja samalla niillä on merkittävä rooli erilaisissa palvelimissa ja käyttöjärjestelmissä. Nykyään lähes jokainen tietokoneohjelmaa käyttävä yhteisö käyttää ainakin jossain määrin avoimen lähdekoodin ohjelmia. Syitä suosion kasvuun löytyy varmasti lukuisia, mutta yhtenä esimerkkinä voidaan mainita ohjelman kehityskustannusten ja virheiden korjauskulujen pieneneminen avoimen lähdekoodin ohjelmien ohjelmistokehityksessä. Kiinnostus vakaampia, paremmin toimivia ja halvempia ohjelmia kohtaan on tuonut mukanaan myös huomiota ja rahoitusta avoimen lähdekoodin ohjelmille. Lisäksi aiemmin vallinnut hämmennys yhteisömuotoista ohjelmointia kohtaan on alkanut ajan kuluessa hälvetä. Positiivista kehitystä ovat osaltaan tukeneet myös muut tekniset innovaatiot sekä lisenssit. Tärkein osa on laadukkaan ohjelmavaraston syntyminen, joka ruokkii kehitystä eteenpäin.

Avoimen lähdekoodin ohjelmistojen tärkeimmät suojamuodot ovat tekijänoikeus ja ohjelmien lisensiointi. Tekijänoikeussuojan suosion taustalla lienee

---

53 Välimäki 2009, s. 33.

54 Välimäki 2009, s. 31.

sen muotovaatimusten puute; tekijänoikeutta ei tarvitse rekisteröidä mitenkään, se on maksuton ja se syntyy automaattisesti teoksen tultua luoduksi. Tämä sopii erityisen hyvin juuri avoimen lähdekoodin kaltaisille ohjelmille, joita ei tuoteta kaupalliseen tarkoitukseen. Ohjelmien suojaaminen tekijänoikeuden lisäksi myös lisensioimalla on osoittautunut tehokkaaksi yhdistelmäksi muun muassa suosituimpien avoimen lähdekoodin ohjelmien kohdalla.

Tietokoneohjelmien patentointi on nykyään toinen suosittu ja yleinen tietokoneohjelmien suojamuoto, vaikka sen oikeustila on ollut niin Suomessa kuin maailmanlaajuisestikin pitkään epäselvä. Tietokoneohjelma ei ole patentoitavissa Suomessa sellaisenaan pelkkänä ohjelmalla, vaan ohjelmalta edellytetään jotain teknistä vaikutusta tietokoneohjelman ulkopuolella.⁵⁵ Patentoinnin soveltuvuus avoimen lähdekoodin ohjelmien suojaamiseen on epävarmaa. Vaikka patentin tarjoama suoja on teoriassa tekijänoikeussuojaa vahvempi, patentin saaminen ja ylläpitäminen on erittäin aikaa vievä ja kustannuksiltaan huomattava prosessi. Lisäksi ongelmia voi ilmetä patentoinnista huolimatta. On mahdollista, että kyseisessä tilanteessa patentinhaltijalla ei ole kykyä tai mahdollisuutta suojata patenttiaan. Mahdolliset kilpailijoiden aloittamat patenttioikeudenkäynnit voivat kutistaa huonosti suojatun patentin alaa. Tuolloin lisenssinhaltijan toiminta ja patentin käyttämisen jatkaminen alkuperäisessä laajuudessa voi antaa aiheen syyttää lisenssinhaltijaa kilpailevan patentin loukkauksesta. On tavallista, että patentin rajojen kunnioitusta valvotaan tarkasti esimerkiksi korkeiden patenttirojaltien vuoksi, jolloin yllämainitun kaltainen oikeudenkäynti voi tulla lisenssinhaltijalle kalliiksi.

Muita vaihtoehtoina ovat esimerkiksi tavaramerkki- ja mallioikeussuoja. Tietokoneohjelmien oikeuksia voitaisiin vahvistaa myös säätämällä niitä koskeva laki. Uuden lain säätäminen mahdollistaisi tietokoneohjelmille ominaisten erityispiirteiden huomioon ottamisen sääntelyratkaisuihin heti alusta asti, jolloin päästäisiin eroon uuden sääntelyn ”istuttamisesta” vanhaan lakiin tätä laajentamalla ja täydentämällä. Vaikka kyseinen metodi on toiminut kohtalaisen hyvin ainakin tietokoneohjelmien tekijänoikeudessa suojaamisessa, uusi laki voisi selventää esimerkiksi patenttien oikeus-

⁵⁵ Välimäki 2009, s. 79-88, 92.

tilaa ja tarjota mahdollisuuden pohtia tarkemmin nykyisen lainsäädännön tarkoituksenmukaisuutta. Toisaalta nykyteknologia tietokoneohjelmat mukaan lukien muuttuu ajoittain niin kiivaassa tahdissa, että lailla ei välttämättä pystytä reagoimaan muutoksiin riittävän nopeasti.

Huomioitavaa on, että yhteen ohjelmistoon voi kohdistua yhtä aikaa useita eri oikeuksia, joilla on monia eri oikeudenhaltijoita. Tilanteessa avoimen lähdekoodin ohjelmaa ei voida pitää täysin riippuvaisena tekijänoikeuden tarjoamasta suojasta. Ongelmana ei siis voida enää pitää sitä, että avoimen lähdekoodin ohjelmien suoja ei säädeltäisi ollenkaan. Nykyään ongelma kohdistuu enenevässä määrin siihen, että suojamuodoissa on enemmänkin ylitarjontaa. On oletettavissa, että lähitulevaisuudessakaan mikään muu oikeudellinen suojamuoto ei kuitenkaan tule uhkaamaan tekijänoikeuden vahvaa asemaa avoimen lähdekoodin ohjelmissa.

Lähteet

Kirjallisuus

Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus ja lähioikeudet. 3., uudistettu painos. Helsinki 2005. (Haarmann 2005)

Haarmann, Pirkko-Liisa: Immateriaalioikeus. 4., uudistettu painos. Helsinki 2006. (Haarmann 2006)

Haarmann, Pirkko-Liisa – Mansala, Marja-Leena: Immateriaalioikeuden perusteet. 2., uudistettu painos. Helsinki 2012. (Haarmann-Mansala 2012)

Honkasalo, Pessi: Reciprocity under the GNU General Public Licenses. Nordic Journal of Commercial Law 1/2009. Saatavilla sähköisenä versiona osoitteesta http://www.njcl.fi/1_2009/article2.pdf. (Honkasalo 2009)

Honkasalo, Pessi: Copyright Protection of Software: The European Perspective. Oikeustiede-Jurisprudentia 2010:XLIII, s. 77-126. Saatavilla sähköisenä versiona Edilex-palvelusta. (Honkasalo 2010)

Horne, Natasha T.: Open Source Software Licensing: Using Copyright Law to Encourage Free Use. Georgia State Law Review Volume 17, Issue 3, s. 863-892. Saatavilla sähköisenä versiona HeinOnline-palvelusta. (Horne 2001)

Kennedy, Dennis M.: A Primer on Open Source Licensing Legal Issues: Copyright, Copyleft and Copyfuture. St. Louis University Public Law Review Volume 20, Issue 2. 2001, s. 345-378. Saatavilla sähköisenä versiona HeinOnline-palvelusta. (Kennedy 2001)

Oksanen, Ville – Välimäki, Mikko: Avoimen lähdekoodin oikeudelliset riskit – Suunnattuun kyselyyn ja haastatteluihin perustuva selvitys. Työ – ja elinkeinoministeriön julkaisu 28/2010. (Oksanen-Välimäki 2010)

Rehm, Robert T. Jr.: Navigating the Open Source Minefield: What's a Business to do? Wake Forest Intellectual Property Law Journal Volume 10. 2009-2010 Number 3, s. 289-322. Saatavilla sähköisenä versiona HeinOnline-palvelusta. (Rehm 2010)

Saarenpää, Ahti: Teoskynnys, ymmärryskynnys, hyväksymiskynnys – Vähäisiä näkökohtia verkkoyhteiskunnan tekijänoikeudesta. Teoksessa Asianajotoimisto Borenus & Kemppinen 90 vuotta, sivut 169-197. Jyväskylä 2001. (Saarenpää 2001)

Välimäki, Mikko: Avoimen lähdekoodin ohjelmistolisensseistä. Defensor Legis 5/2002, s. 851-861. (Välimäki 2002)

Välimäki, Mikko: Oikeudet tietokoneohjelmistoihin. 2., uudistettu painos. Helsinki 2009. (Välimäki 2009)

Virallislähteet

Suomi

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi integroidun piirin piirimallin sekä tekijänoikeuslain, oikeudesta valokuvaan annetun lain ja patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain muuttamisesta. (HE 161/1990)

Tietotekniikka ja tekijänoikeus. Tekijänoikeuskomitean IV mietintö: Teosten luominen ja käyttö tietokoneen avulla. Tietokoneohjelmien, tiedostojen ja tietokantojen sekä integroitujen piirien suoja (KM 1987:8)

Euroopan unioni

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta (2009/24/EY)

Commission of the European Communities. Council Directive of 14 May 1991 on the legal protection of computer programs. OJ L 122 17/05/91

Elektroniset lähteet

Avoimesta lähdekoodista: <http://coss.fi/avoimuus/avoin-lahdekoodi/>. 03.10.2014

Avoimen lähdekoodin lisenssit: <http://opensource.org/licenses/alphabetical>. 03.10.2014

Free Software Foundationista: <http://www.fsf.org/about/>. 05.10.2014